

Vieno žymiausių Lietuvos teatro režisierių Eimunto Nekrošiaus (1952–2018) asmenybė ir jo kūryba yra fenomenas ne tik teatrologams, jo kūrybinio palikimo tyrinėtojams ir viešintojams, bet ir visiems žiūrovams, turėjusiems galimybę matyti jo spektaklius.

Lapkričio 16 d. 16 val. Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos II a. ekspozicijų erdvėse vyks Dmitrijaus Matvejevo fotografijų parodos „Nekrošiaus teatras: abipus uždangos“ atidarymas.

17 val. bibliotekos konferencijų salėje siūlome išskirtinį susitikimą su artimiausiais režisieriaus žmonėmis, jo šeimos nariais, kūrybos bendražygiais: su kostiumų dailininke Nadežda Gultiajeva, scenografu Mariumi Nekrošiumi, teatro „Meno Fortas“ direktoriumi Audriumi Jankausku. Renginį ves Juozo Miltinio dramos teatro aktorė Asta Preidytė.

Žymi Lietuvos scenografė, režisieriaus žmona Nadežda Gultiajeva, viena iš „Meno Forto“ steigėjų, kūrusi scenografiją ir kostiumus E. Nekrošiaus spektakliams, apdovanota Šv. Kristoforo statulėle bei Vyriausybės kultūros ir meno premija, gali šiek tiek praskleisti paslapties šydą, gaubiantį šio didžio teatrolo pasaulį. Pats E. Nekrošius nemėgo daug kalbėti apie save ir savo kūrybą, filmuoti savo spektaklių, o juk teatro menas yra toks efemeriškas. Vienaame interviu N. Gultiajeva sakė, kad į spektaklio pastatymą režisierius žiūrėjo kaip į darbą, neapipindavo šio proceso mitais.

Scenografas Marius Nekrošius, daugiausia scenovaizdžių sukūręs E. Nekrošiaus režisuotiems spektakliams Lietuvos ir užsienio teatruose, yra sakęs, kad režisierius visada reikalavęs preciziškai atlikto darbo ir kad projektas būtų pabaigtas iki tokio lygio, jog jam pačiam nebūtų gėda. Auksiniu scenos kryžiumi apdovanotas scenografas viename interviu pasakojo, kad idėjos galėjo būti keičiamos nuolat, net likus pusdieniui iki premjeros viskas spektaklyje galėjo apvirsti aukštyn kojomis. „Tėvui labai svarbus buvo meniškumo kriterijus,“ – teigė režisieriaus sūnus M. Nekrošius.

Po iškiliojo režisieriaus mirties praėjus trejiems metams, jo kūrybinį palikimą puoselėja teatras „Meno Fortas“, vadovaujamas Audriaus Jankausko. Direktorius įdeda daug pastangų, kad būtų prisimenamas E. Nekrošius bei jo teatras Lietuvoje ir užsienyje. Rengiamos fotografijų, įamžinusių spektaklius, parodos, rodomi spektakliai. Pasak A. Jankausko, teatras atliks režisieriaus kūrybos informacinio centro funkcijas, o ateityje planuoja rodyti ir jo mokinių kūrybą.

„Eimunto Nekrošiaus spektakliai nėra iš tolo neprimena intelektualinių galvosūkių rinkinio. Tačiau jų sudėtingas paprastumas toks asociatyvus ir stulbinantis, kad dar sovietmečiu teatralai vakariečiai, retsykais užklysdavę į Lietuvą, negalėjo atsistebėti masiškai lankomu, nors, pasak jų, elitui skirtu teatru.

Ko gero, tai ir bus Eimunto Nekrošiaus didysis paradoksas, mįslingas ir intriguojantis oksimoronas, nes iš tikrovės ženklų, kasdieniškų daiktų ir veiksmų čia nulipdomos vilties formos ir sudėtingi būties pavidalai. Alchemijos seansus primenantys spektakliai sykiu yra sunkiai nuneigiamas įrodymas, kad režisieriui neegzistuoja jokie menami etalonai, madingos kryptys, sektini pavyzdžiai – atskaitos taškas sau yra jis pats ir esamoji realybė esamuju laiku,“ – rašė teatro kritikė Ramunė Marcinkevičiūtė knygoje „Eimuntas Nekrošius: erdvė už žodžių“.

Režisieriaus E. Nekrošiaus kūrybinę biografiją, kuri tęsėsi tris dešimtmečius, galima suskirstyti į kelis etapus. Tai spektakliai sukurti Kauno dramos teatre ir Valstybiniame Jaunimo teatre, vėliau spektakliai, pastatyti bendradarbiaujant su tarptautiniu teatro festivaliu LIFE, po to – spektakliai, pastatyti „Meno Forte“. „Giesmių Giesmė“, „Idiotas“, „Dieviškoji komedija“, „Rojus“, „Jobo knyga“, „Bado meistras“, „Makbetas“, „Hamletas“, „Otelas“, „Borisas Godunovas“ – tai tik dalis spektaklių, patekusių į Lietuvos teatro istoriją. Dar labai svarbi jo kūrybos dalis – pastatymai užsienio šalyse: Italijoje, Rusijoje, Lenkijoje, Argentinoje. Kiekvienas jų yra ypatingas reiškinys sceninėje kultūroje. Paskutinis E. Nekrošiaus spektaklis „Jungtuvės“ pagal lenkų rašytojo Witoldo Gombrowičiaus pjesę, pastatytas Lenkijoje, Varšuvos nacionaliniame teatre.

Apie parodą „Nekrošiaus teatras: abipus uždangos“

Dmitrijaus Matvejevo kameros žvilgsnis yra unikalus ir ypatingas. Fotografas kruopščiai kūrė pastarųjų daugiau nei dvidešimties metų E. Nekrošiaus pastatymų archyvą, išlikdamas beveik nepastebimas, tačiau pasižymintis aiškia estetine raiška. Fotografijose užfiksuota ne tik tai, kas vyko scenoje, bet ir spektaklių užkulisiai, aktorių nuotaikos, kūrybinio darbo akimirkos, šviesos žaismas. Viskas, kas yra abipus uždangos.

Parodos darbai nėra atrinkti chronologiškai. Tai greičiau emocinė kelionė po pastatymus. Ji prasideda nuo „Trijų seserų“, sukurtų 1995 m. LIFE festivalio, tęsiasi per teatro „Meno Fortas“ spektaklius „Makbetas“ (1998), „Otelas“ (2000), „Metai“ (2003), „Giesmių giesmė“ (2004), „Faustas“ (2006), „Dieviškoji komedija“ ir „Rojus“ (2012), „Jobo knyga“ (2013), „Bado meistras“ (2015), per Lietuvos nacionaliniame dramos teatre sukurtą „Borisą Godunovą“ (2015), baigiasi 2018 metais Lenkijos nacionaliniame teatre sukurtais „Vėlinėmis“ ir tais pačiais metais Klaipėdos dramos teatre pastatytais „Kalės vaikais“.

Didelę parodos dalį sudaro fotografijos iš „Hamleto“ repeticijų 1997 m. ir Elsinoro pilies Danijoje, kurioje 2001 metais buvo repetuotas ir rodytas šis spektaklis.

Paroda veiks iki gruodžio 22 d.

Renginys iš projekto „Literatūros ir kino dienos bibliotekoje XII“, kuris skirtas populiarinti Valstybės kultūros ir meno premijomis (nacionaline ir vyriausybės) apdovanotų menininkų kūrybą Panevėžio regione. Projektą finansuoja Lietuvos kultūros taryba ir Panevėžio miesto savivaldybė.

Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos informacija

